

ABHAJADÁTTA
Životy osmdesáti čtyř
mahásiddhů

Volvox Globator

Abhjadátta

**ŽIVOTY OSMDESÁTI
ČTYŘ MAHÁSIDDHŮ**

Grub Thob brygad cu rtsa bzhi'i lo rgyus

གུབ་ཐོབ་བརྟམ་ཅུ་ལྔ་བཞི་འོ་རྟམ།

Přeložil A. Navrátil 2010

Abhjadáta

ŽIVOTY OSMDESÁTI ČTYŘ MAHÁSIDDHŮ

Grub Thob bryad cu rtsa bzhi'i lo rgyus

přeložil A. Navrátil

Translation © A. Navrátil 2010

ISBN 978-80-7207-925-4

Z tibetského originálu vydaného v Novém Dillí v roce 1973

přeložil A. Navrátil

Redakce Kamil Ryšavý

Obálka Jakub Troják

VOLVOX GLOBATOR

Štítného 17, 130 00 Praha 3

www.volvox.cz

jako svou 1010. publikaci

Sazba Tomáš Hromádka

Epub připravil - PureHTML.cz

Název knihy v tibetštině Miloslav Krátký

Vydání první

Praha 2013

Adresa knihkupectví VOLVOX GLOBATOR

Štítného 16, 130 00 Praha 3 – Žižkov

Předmluva

Abhjadáttův soubor životopisů mistrů, kteří dosáhli uskutečnění, neboli mahásiddhů je jedinečnou památkou na zlatý věk tantrického buddhismu v Indii. Jsou zde příběhy mistrů od samého počátku šíření tohoto učení, okolo 8. století, až po ty, kteří již předávali tradici do horského Tibetu. Abhjadátta byl indickým učencem, který žil na konci jedenáctého a ve dvanáctém století. Shromáždil soubor poučných vyprávění o nejvýznamnějších osobnostech tantrického buddhismu, ale i hinduismu.

Jsou zde předkládány příklady mnoha způsobů jak přistupovat k praktikování posvátné dharmy, a to jak při běžných činnostech v každodenním životě, tak v odlehlých samotách a na hrůzyplných pohřebištích. Tito učitelé pocházeli ze všech společenských vrstev a kast. Byli mezi nimi králové obklopení nesmírným přepychem, ale i nejnuznější chudáci bez střechy nad hlavou. Rovněž se různil jejich přístup k nauce. Někteří z nich strávili většinu života studiem svaté dharmy, jiní byli naopak naprostí nevzdělanci. Na příkladech rozličných osudů praktikujících je také dobře zřetelný rozdíl mezi přístupem klasického buddhismu, nauky vozu súter a vozu tanter.

Celé buddhistické učení můžeme rozdělit na počáteční učení súter, neboli přímé ústní učení Buddhy Šakjamuniho. Sem patří učení malého vozu neboli hinajány i velkého vozu neboli mahajány. Přičemž hinajána předkládá jako cíl stav arhata, toho, jenž už není ovládán světskými žádostmi a osvobodil se od samsáry, zatímco pro mahajánu je cílem stav bódhisattvy neboli toho, kdo chce dosáhnout konečného osvobození pro blaho všech cítících bytostí. Na mahajánu pak navazuje učení vozu tanter, nebo také někdy tajných manter. To rovněž klade důraz na stezku bódhisattvů, ale používá velmi rozdílné metody praxe a liší se v konceptu doktrinnálního učení, neboli v náhledu. Tantra samotná

se pak dále dělí na několik oddílů, jež se liší v náhledu, způsobu praxe i v praktickém jednání. Obecně je můžeme rozdělit na vyšší a nižší tantry, ale úplnější je rozdělení na šest oddílů, pokud se mezi tantrické také řadí nauka ‚Velké dokonalosti‘. Ve vnějších tantrách se klade důraz na zevní očistu a složité rituály, zatímco u vnitřních tanter je důležitější zacházení s vnitřní energií, kanály a čakrami. Ve většině příběhů mahásiddhů jsou jmenovány tantry náležející právě do oddílu vyšších tanter.

Například v příběhu velkého mistra Virupy můžeme pozorovat změnu v přístupu k buddhistické stezce: nejdříve byl buddhistickým mnichem dodržujícím přísné sliby, ale poté co pochopil pravý význam stavu osvětlení, přestoupil na stezku potulného jogína, jenž překročil všechna omezení.

Důležité je, že tato kniha není jen pozoruhodný pozůstatek nějaké zapomenuté tradice minulosti, ale živým zdrojem poučení pro ty, kdo praktikují tantry v současnosti. Nepřerušená linie tohoto učení se uchovala v Tibetu. Rovněž díla mistrů, jejichž příběhy jsou zde vylíčeny, jsou součástí ústního předání, stále se vyučují a podle jejich výkladů se provádějí i duchovní praxe.

I v dnešním Tibetu se ještě můžeme setkat s potulnými jogíny, trávícími většinu života v odlehlých pustinách, nebo s praktikujícími provádějícími svoje obřady na pohřebištích za zpěvu, tance a troubení na lidskou stehenní kost. Nebo se skrytými jogíny, o kterých nikdo neví, že se vůbec věnují duchovní praxi, ale v okamžiku smrti se rozplynou v duhové světlo, což je známkou nejvyššího stavu uskutečnění.

I přesto, že jsou to velmi prosté příběhy ve formě lidového vyprávění, není zcela jednoduché pochopit jejich úplný obsah. Poučení v nich ovšem může najít nejen úplný začátečník, ale i pokročilý praktikující.

Konečně takřka hlavním sdělením této knihy je, že hledající člověk, toužící po svobodě osvětlení, může jako stezku použít

rozjímání o svých vlastních negativních vlastnostech, jež v sobě vlastně skrývají jádro hlubokých pravd života. A že nás tyto negativní emoce a vášně, pokud rozpoznáme jejich pravou tvář, vlastně mohou dovést ke konečnému cíli, dokonce rychleji než odříkání a tvrdá askeze, a to ještě v tomto životě. Nezbytným předpokladem však je, že potkáme pravého duchovního učitele, který nám poskytne vedení.

A. N. 2013

VADŽRADHARA

*Vzdávám hold všem vznešeným učitelům,
všem buddhům tří časů
a všem mistrům linie předání, kteří dosáhli nebeské říše
dákiní.*

*A znamenitým přímým učitelům, již se osvobodili od strachu
a dosáhli nejvyšších siddhi.*

*Svým tělem, řečí a myslí se skláním k jejich nohám, jež jsou
jako čistý lotos.*

Zde je pravdivé vyličení životů osmdesáti čtyř mahásiddhů, Lujipy a ostatních, osmdesáti mužů, kteří dosáhli poznání a obdrželi

siddhy, a čtyř žen, jež nabyly jasného porozumění a dosáhly osvobození.

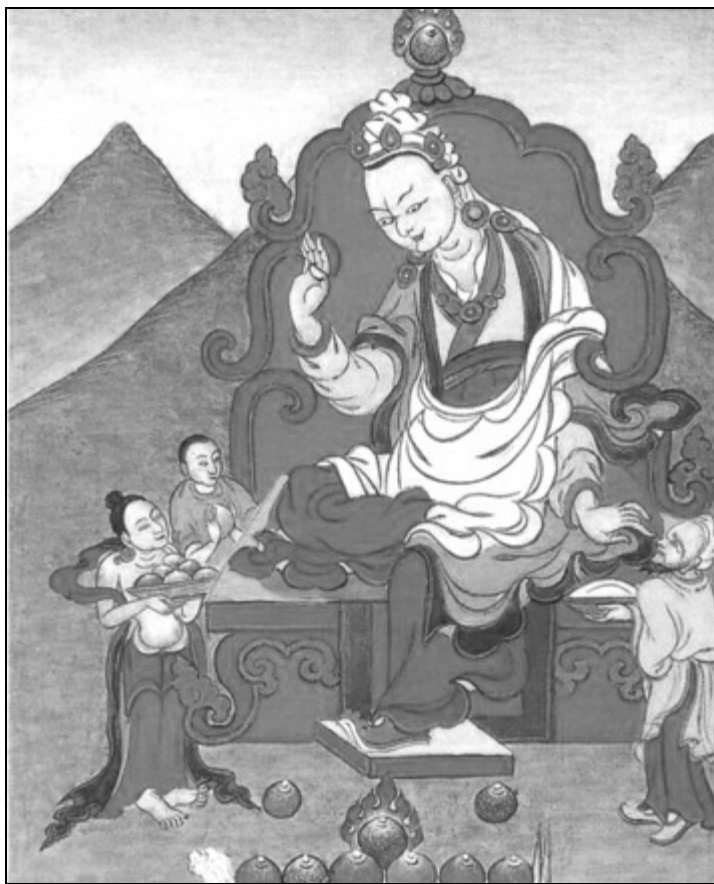
LUJIPA

Guru Lujipa [1] získal své jméno proto, že jedl rybí vnitřnosti. Toto je jeho příběh. Žil jednou král, bohatý jako Kubera, bůh bohatství. Neměl jen palác zdobený drahokamy, perlami, zlatem a stříbrem, ale také tři syny. Když král zemřel, požádali astrologa, aby určil, který ze synů se má ujmout kralování. Když astrolog dokončil své výpočty, prohlásil: „Získá-li království prostřední syn, bude říše pevná a lidé budou spokojeni.“ A tak dali království prostřednímu synovi.

Starší a mladší bratr ho spolu s poddanými korunovali za krále, i když si to on sám nepřál. Pokusil se z trůnu utéci, ale bratři a poddaní ho zadrželi a svázali zlatými řetězy. Princ musel své

strážce a vězňatele uplatit zlatem a stříbrem. Oblékl si záplatované šaty, jednomu sluhovi zaplatil zlatem, aby ho doprovázel, a utekl do Ramanešvary, města krále Ramaly. Svůj hedvábný polštář tu vyměnil za jiný z hrubé látky, opustil královský příbytek a spal v popelu. Přesto na první pohled působil tak vznešeně, že mu každý dával jídlo a pití, takže nikdy netrpěl jejich nedostatkem. Princ navštívil Bodhgaju [2], kde o něj pečovali dákiní a dávaly mu ponaučení, a pak odešel do královského sídla Saliputry [3]. Jedl, co mu kdo dal, a přebýval na pohřebišti. Jednoho dne cestou na tržiště vstoupil do krčmy. Když majitelka krčmy, která byla ve skutečnosti světskou dákiní, prince spatřila, pomyslela si: „Ten už očistil čtyři čakry, ale má ještě nečistotu velikosti hrachu, totiž názory svého dřívějšího společenského postavení.“ Do hliněné misky vložila zkažené jídlo a to mu podala. Když ho princ odhodil, dákiní se rozhněvala: „Jestli jsi nepřestal rozlišovat mezi dobrým a špatným jídlem, jak se ti může dostat Dharmy?“

Princ poznal, že rozdělování a rozlišování brání osvícení, a tak se jich zřekl. Lovil z Gangy rybí vnitřnosti, jež rybáři odhodili, a jedl je po dvanáct let své praxe. Když ho při tom uviděla žena, která na trhu prodávala ryby, nazvala ho Lujipa, „Střeva staré ryby“. Od té doby byl všude známý jako Lujipa, a pod tímto jménem dosáhl siddhi. Další část jeho příběhu se dozvíme, až budeme vyprávět o Tengipovi a Dárikovi, který byl sluhou prostitutky.

LILAPA

V jižní Indii byl král, který sedával na lvím trůně. Předstoupil před něj jogín z jiné země a král mu řekl: „Když putuješ královstvím sem a tam, musíš hodně trpět.“ „Netrpím,“ prohlásil jogín. „Jsi to ty, kdo trpí.“ „Co to říkáš?“ zeptal se král. „Bojíš se, že ztratíš království, a strachuješ se, že tvoji poddaní mohou být nespokojení, proto trpíš. Já když skočím do ohně, neshořím. Když sním jed, nezemřu. Nebudu strádat stářím a smrtí, protože jsem dostal rady od alchymistů.“ Král mu uvěřil a řekl: „Nemohu putovat po království jako ty, ale mohl bych meditovat ve svých komnatách. Dal bys mi takové instrukce?“ Když to jogín uslyšel, předal mu iniciaci Hévadžry [4] a poučil o jednobodovém

samádhi [5] .

Král meditoval na svém lvím trůnu, na jemných polštářích z hedvábí, obklopen svojí ženou, ministry a rozličnou hudbou pro potěchu. Meditoval dokonce i v noci, ale pro svá smyslová potěšení byl známý jako Lilapa, „Hrající si muž“.

Dodržoval rady a bez ustání meditoval na prsten, který nosil na pravé ruce. Přitom si představoval božské zástupy Hévadžry. Spojil pak stupně rozvoje a dovršení a jeho dokonalé pochopení povstalo svojí vlastní silou [6] . Uskutečnil siddhi mahámudry [7] a dosáhl mnoha kvalit, jako je nejvyšší poznání.

Pokud spojíš dohromady guruovo učení, vlastní úsilí a vhodnou předchozí karmu, můžeš dosáhnout realizace, aniž se zřekneš dobrých věcí tohoto světa. Lilapa pomáhal nesčetnému množství cítících bytostí, až nakonec odešel do nebeské říše dákiní [8] .

VIRUPA

Virupa [9] se narodil na východě, v Tripuře, hlavním městě krále Devapály [10] . V jižní Indii byla vihára zvaná Somapuri [11] , „Město měsíce“, dharmový kruh s tisíci mnichů, jichž bylo jako vod oceánu. Virupa byl teprve novic, a tak požádal o iniciaci. Během dvanácti let dvakrát za sebou milionkrát odříkal mantru Vadžravarahi [12] , ale neobjevilo se mu ani jediné znamení siddhi, dokonce ani ve snu. Poklesl na mysli, roztrhl svůj růženec a hodil ho do záchodu. Večer, když jako obvykle vykonával svá uctívání, uvědomil si, že nemá růženec. Zjevila se mu dákiní, dala mu růženec do ruky a povzbudila ho: „Ó znamenitý aspirante, nezoufej, že se neprojeví mé požehnání. Prováděj praxi, při níž

se opouštějí všechna jména a představy.“

Toto místo přirozenosti mysli

je podstatou Vadžravaraḥi.

To platí jak pro tebe, tak i pro všechny ostatní.

Jsi šťastný jako nezkušené děcko.

Přirozenost mysli je klenot splňující všechna přání;

není podmíněna pojmovým rozlišováním.

Stačí jen znát tu nejlepší praxi.

Virupa potom praktikoval dvanáct let a obdržel siddhi. Jeho sloužící koupil maso a víno a donesl mu to, Virupa potom ve viháře zabil a snědl holuby. Všichni holubi zmizeli a mniši chtěli vědět: „Kdo z nás by mohl jíst holuby? Žádný mnich by přece takovou věc neudělal.“ Nahlíželi do všech mnišských cel a šli také k Virupově místnosti. Když se podívali oknem, uviděli ho, jak pije víno a jí holubí maso. Mniši se shromáždili a rozhodli se vyloučit Virupu z viháry. A tak Virupa obětoval mnišské roucho a žebráckou misku před obrazem Buddhy, vykonal poklony a odešel. Když odcházel, zeptal se ho jeden z mnichů: „Kam teď půjdeš?“ Virupa na to: „Vyloučili jste mne, tak proč se staráš?“ U viháry bylo rozlehlé jezero. Virupa natrhal lotosové květy plovoucí na hladině a obětoval je Buddhovi. Potom stoupl nohou na lotosový list na kraji jezera a přešel na druhý břeh. Ti, kdo byli v Somapuri, se hluboce káli, objímali Virupovi nohy, klaněli se mu a ptali se: „Ale proč jsi zabil všechny ty holuby?“ „Já je nezabil,“ řekl Virupa a poručil svému sluhovi, aby mu přinesl kusy holubích křídel. Mistr luskl prsty a peří se zase proměnilo v živé holuby, kteří vzlétli výš a létali lépe než předtím. Všichni to viděli. Virupa pak odložil mnišský hábit a vstoupil na stezku jogína.

Když Virupa dorazil na břeh Gangy, žebrol o jídlo a pití u bohyně řeky, ale nic mu nadala. Mistr se rozhněval, rozdělil vody a přešel na druhou stranu.

Ve městě Kanasati koupil Virupa od mladé hostinské víno a ona mu podala pohár a misku rýže, což ho velmi obšťastnilo. Dál jedl a pil. Na celé dva dny a dvě noci zastavil slunce a král překvapením zvolal: „Kdo je, že učinil takový zázrak?“ V odpověď se mu ve snu zjevila bohyně slunce: „Jogín mě zastavil, aby nemusel zaplatit dívce v krčmě.“ A tak král a jeho poddaní zaplatili útratu za víno, kterého vypil až milion pohárů, a Virupa zmizel.

Virupa potom zavítal do země, která se jmenuje Indra a je v kraji modlářů. Na jednom místě byla socha Šivy jako „Velkého pána“ Mahéšvary, vysoká osmdesát loktů. Obyvatelé Virupu vyzvali, aby před sochou vykonal poklony, ale on jim odpověděl: „V žádné tradici se starší bratr neklaní mladšímu.“ Král a ostatní mu řekli: „Jestli se nepokloníš, přijdeš o život.“ Ale mistr odpověděl: „Byl by hřích, kdybych se mu klaněl, nesehnu se.“ „Nechť tedy hřích dopadne na mne,“ řekl král.

Jakmile mistr spojil ruce a ukláněl se, Velká socha Šivy se rozlomila vejpůl. Hlas přicházející z nebe zvolal: „Přísahám, že ti budu naslouchat.“ Po přijetí přísahy se socha vrátila do původního stavu. Obětiny určené pro sochu Šivy dali lidé mistrovi, a byli obráceni na buddhismus. A říká se, že obětín dodnes nebylo.

Mistr odešel do Devikoty, kde se ze všech lidí staly čarodějnice [13] . Na toho, kdo zůstal na jejich zámku, seslaly kouzlo.

Když mistr na to místo dorazil, našel ve městě jídlo, ale nikde nemohl najít ubytování. Potkal se s jediným buddhistou, mladým bráhmanem, a ten mu řekl, že v celé zemi nezůstali žádní lidé, ze všech se stali čarodějové a čarodějnice, kteří všem velice škodí. Mistr a bráhman došli do chrámu a tam mistr zůstal. Zasvětil zde pak bráhmanského chlapce a předal mu mantry.

Všichni čarodějové a čarodějnice se pak shromáždili a radili se spolu: „Co by se mělo obětovat? Jsou tu všechny druhy masa, jen lidské maso nemáme.“ Jedna z nich směle prohlásila: „Mám pro vás dvě oběti!“ „Přiveď je!“ křičeli ostatní. Když se je však

čarodějnice snažila přivést, nedokázala to, protože chlapcova síla byla veliká. Pokoušela se o to znovu a znovu, ale neuspěla.

Pak čarodějnice uviděly Virupu, jak sedí na spadlém stromě. Popadly ho i se stromem a těšily se, jak si ho uvaří, jenže Virupa vypil všechno víno, které používají jako základ pro polévku. Vymyslely tedy jiný způsob jak ho zabít: všechny naráz vydaly syčivý zvuk. On se ale jen dvakrát hlasitě zasmál, a všechny čarodějnice padly do mdlob a zemřely.

Později zavázal Virupa všechny čarodějnice přísahou, že přijmou buddhistické útočiště a nebudou škodit nikomu, kdo v něj má důvěru, ani žádné živé bytosti. A tak směly vypít jen hrst krve z těla těch, kdo nepřijali útočiště a ani v mysli netoužili po osvícení. Těm, kdo svoji přísahu poruší, Virupův disk usekne hlavu a jakšové ze severu jim vypijí krev. Dodnes je na nebi vidět jako nebeské znamení podoba jeho disku i oněch jakšů. Zavázal čarodějnice přísahou a připojil je ke družině ochránců Dharmy. Znovu se vrátil do Devikoty. Na cestě mu Šiva a bohyně Uma stvořili přízračné město se čtyřmi sty padesáti tisíci obyvateli, a bohové třiceti tří nebes a všechny božské říše pro něj přinesli pokrmy jako obětiny. Virupa jim odpověděl:

*Jako novic a mnich v Somapuri
jsem s důvěrou zachovával Vinaje,
a potom skrze sílu vyvolanou minulou karmou
obdržel požehnání iniciace a instrukce.
Po dvanáct let jsem meditoval s představami
a nic se neprojevilo, dokonce ani ve snu,
má unavená mysl se rouhala, a já vyhodil svůj růženec.
Pak se mi zjevila dákiní a dala mi radu.
To mi dodalo síly
a já správně porozuměl vlastnostem samsáry.
Od té doby jsem praktikoval bez představ,*

*až i mniši věřili, že jsem se pomýlil.
Abych rozptýlil jejich klamné představy,
krácel jsem po vodě, aniž bych se potopil.
Obrátil jsem tok Gangy, a zatímco jsem se radoval,
použil jsem slunce jako zástavu.
Rozpoltil jsem modlu modloslužebníků, zlomil její pýchu,
a v Devikotě jsem podmanil čarodějnice.
Když Šiva uviděl moji mnohonásobnou sílu,
stvořil město, aby mi předložil obětiny.
I kdybych nekonal tyto zázračné skutky,
proč by si lidé měli přát praktikovat vnější dharmu s
objekty?*

Potom odešel do nebeské říše dákiní.

DOMBIPA

V království Magadha žil muž z královského rodu, který obdržel siddhi od Hévadžry. Zasvětil ho guru Virupa, a když se mu dostalo vysvětlení, uskutečnil i jejich pravý význam. A protože dbal o své věci, jako otec myslí na jediného syna, lidé nevěděli, že jejich král vstoupil do brány dharmy. Byl laskavé povahy, a tak všichni jednomyslně prohlašovali: „Král je vskutku zbožný člověk.“ Jednoho dne řekl král svému ministrovi: „Lidé v zemi trpí. Zloději a lupiči ničí majetek, a protože lidé mají málo zásluh, přibývá chudých a nuzných. Aby se země zbavila strachu a chudoby, zavěste na kmen stromu veliký buben. Kdykoli se někdo stane svědkem zločinu nebo uvidí chudobu, ať na buben udeří.“ Ministr

učinil, jak mu král řekl, a strach a chudoba byly zahrnány až na konec země Magadha. Za čas přišla do hlavního města skupina zpěváků něná světskými myšlenkami a měla všechny charakteristické rysy *padmini*. Král řekl zpěvákovi: „Dal bys mi svoji dceru?“

Zpěvák odpověděl: „Vaše výsost je králem Magadhy, vládne nad osmi sty tisíci měst. Máš královské bohatství a nemusíš pracovat, aby ses uživil. My jsme z nízké kasty, kterou ostatní očerňují a opovrhují jí. Nehodí se, abys vznášel takovou žádost.“

Král přesto své přání zopakoval, ale důraznějším způsobem, uchopil dívku a jejímu otci dal tolik zlata a drahokamů, kolik vážila. Dvanáct let lidé nevěděli, že byla jeho tantrickou partnerkou, ale pak to náhodou vešlo ve známost. Záhy o tom věděl v Magadhě každý. „Král má družku z nízké kasty.“ Král předal vládu synovi a se svou milenkou z nízké kasty odešel do lesa. Tam po dvanáct let praktikoval.

V zemi ale postupně ubývalo blahobytu, až nakonec králův syn a jeho lidé nebyli schopni zemi dál udržet. Obyvatelé se shromáždili a uradili se, že vyhledají dřívějšího krále a znovu ho pověří králováním.

Poselstvo odešlo do lesa, kde král přebýval. Našli ho sedět u paty stromu, jeho žena právě odešla pro vodu. Viděli, jak si stoupla na list lotosu na hladině jezera, a aniž by se namočila, nabrala vodu z hloubky patnácti sáhů, a tu pak donesla králi. Velmi je to ohromilo. Vrátili se domů a všem vyprávěli, co viděli. Lidé pak králi poslali pozvání, kterým ho vyzývali, aby se znovu chopil trůnu.

Král a jeho partnerka přijeli z lesa na mladé tygřici a jako bič přitom používali jedovatého hada. Lidé byli udiveni a říkali: „Budeš-li vládnout zemi, jistě se všemu bude dařit. Převezmeš zase království?“ Král ale odpověděl: „Jsem z nízké kasty, je vůbec vhodné, abych převzal království? Ovšem po smrti už na dobré

nebo špatné kasty nezáleží. Spalte nás v ohni, a když se z něj znovu zrodíme, udělám, oč mě žádáte.“ A tak oba, krále i jeho partnerku, spálili na ohni ze santálového dřeva, a protože dřeva bylo dost, plál oheň po sedm dní. Uprostřed ohně na okamžik zahlédli pár, který se proměnil v Hévadžru a jeho partnerku, a ti zářili jako rosa. Když to lidé v Magadhě uviděli, uvěřili a král se stal známý jako mistr Dombipa, „Ten z nízké kasty Dombiů“. Král pak řekl všem ministrům a poddaným: „Dokážete-li učinit to, co jsem vykonal já, budu vám vládnout. Jestli to ale nedokážete, nebudu vaším králem.“ Lidé byli velice překvapeni a ptali se: „Jak bychom mohli udělat to, co jsi vykonal ty?“ Na to král odpověděl: „V tomto království je málo prospěšných věcí a mnoho chybných, proto budu raději vládnout království dharmy.“ A kvůli cítícím bytostem odešel do nebeské říše dákiní.